

RANST, PERTENDONCKSTRAAT 20 – FASE 2

Nota proefsleuvenonderzoek: Programma van maatregelen.

RAPPORT NR. 1439

Titel

Nota proefsleuvenonderzoek Ranst, Pertendonckstraat 20 – Fase 2: Programma van maatregelen

Auteur(s)

Timothy Nuyts & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2022-640

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2022K51

Plaats en datum

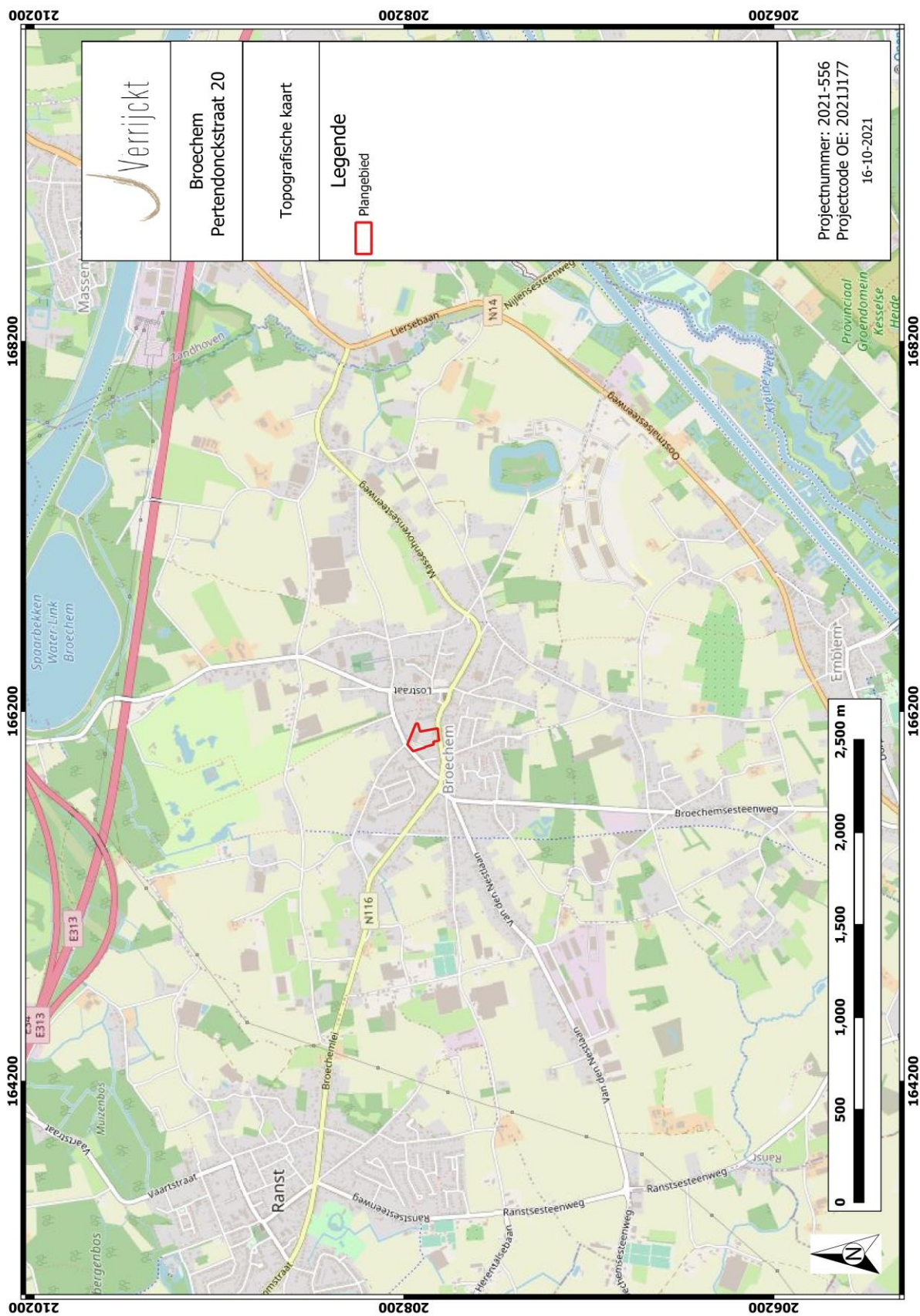
Beerse, 16/11/2023

INHOUD

1	Administratieve gegevens	3
2	Gemotiveerd advies	6
2.1	Aanleiding vooronderzoek	6
2.2	Resultaten vervolgonderzoeken	6
2.2.1	Proefsleuvenonderzoek Fase 1	6
2.2.2	Proefsleuvenonderzoek Fase 2	7
2.3	Impactbepaling van de geplande werken	8
2.4	Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen.....	9
3	Lijst met figuren	12
4	Lijst met tabellen.....	12
5	Bibliografie	12

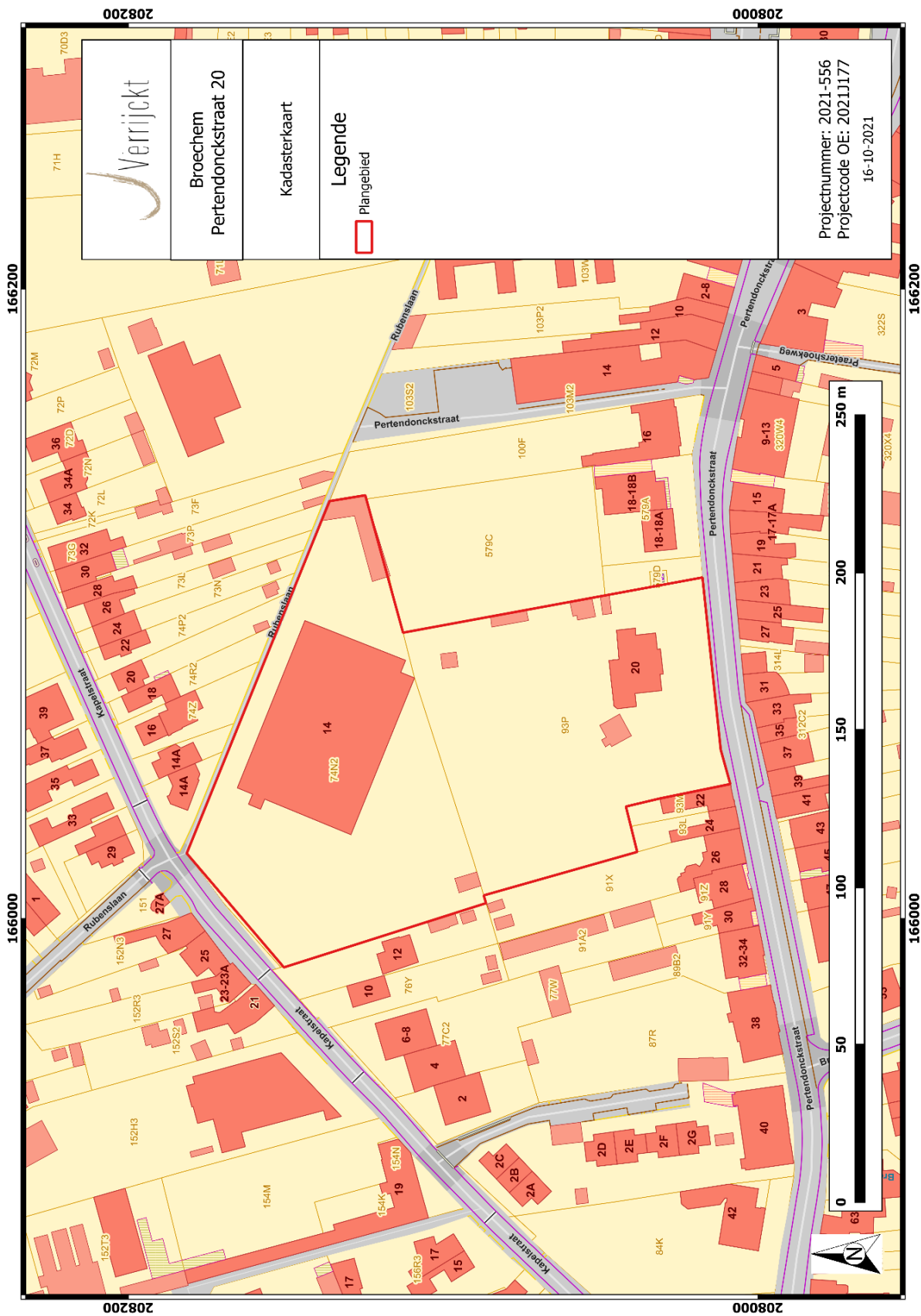
1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode J. Verrijckt		2022-640
Projectcode Onroerend Erfgoed		2023K51 (PS)
Locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Ranst
	Deelgemeente	Broechem
	Straat	Pertendonckstraat 20
Kadastrale gegevens	Gemeente	Ranst
	Afdeling	3
	Sectie	B
	Percelen	93P en 74N2
Coördinaten	Noordoost	X: 166.133 Y: 208.135
	Noordwest	X: 166.020 Y: 208.181
	Zuidoost	X: 166.108 Y: 208.017
	Zuidwest	X: 166.042 Y: 208.008
Oppervlakte plangebied		Ca. 14.805 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 14.805 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2021b; VERMEERSCH & VERRIJCKT 2021

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB-kaart)²

² AGIV 2021a; VERMEERSCH & VERRIJCKT 2021

2 GEMOTIVEERD ADVIES

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek met ingreep in de bodem kadert in de uitvoering van het programma van maatregelen zoals opgemaakt in de archeologienota Ranst, Pertendonckstraat 20: Verslag van Resultaten, met ID 20466 en projectcode 2021J177. Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de geplande bouw van woningen en een nieuwe supermarkt aan de Pertendonckstraat 20 in Broechem (Ranst). Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.³

2.2 Resultaten vervolgonderzoeken

2.2.1 Proefsleuvenonderzoek Fase 1⁴

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd een Ap-C bodemopbouw aangetroffen.

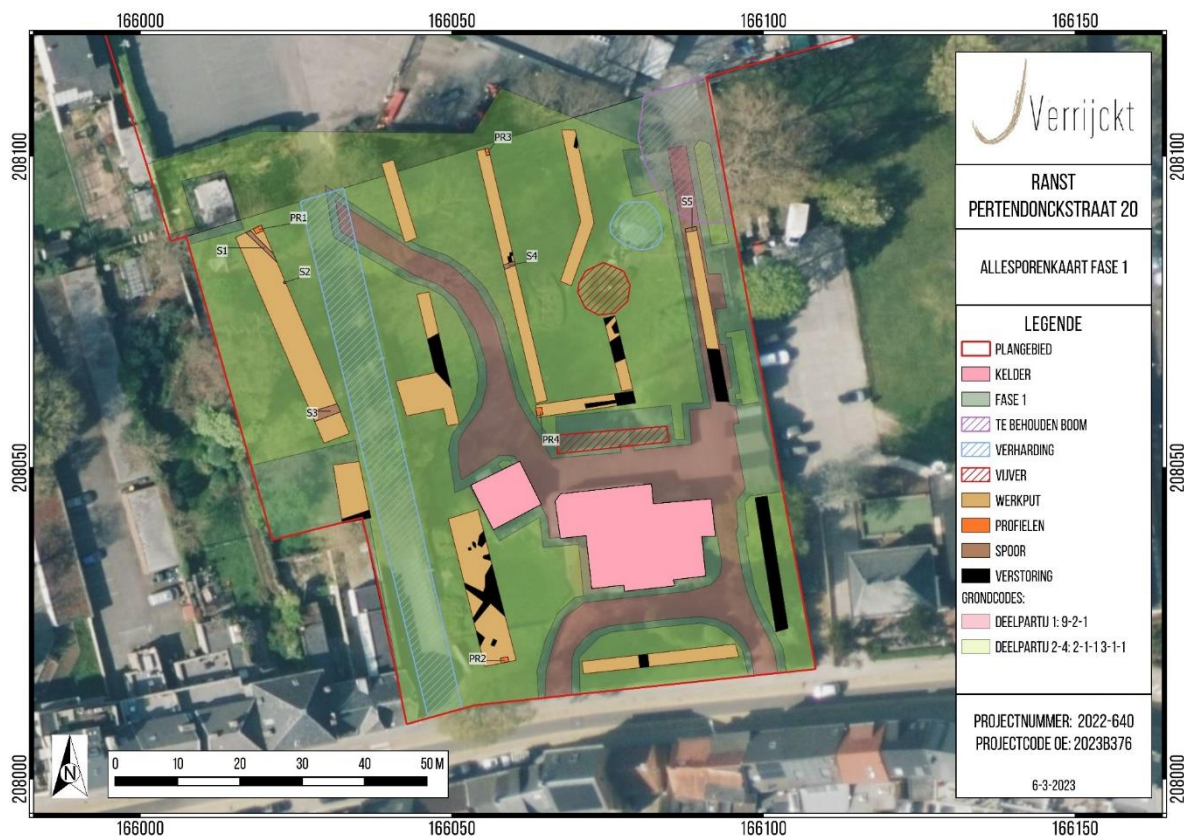
Het archeologisch vlak varieerde van hoogte tussen 10,90 m en 11,86 m +TAW waarbij het centraal-noordelijk gedeelte het laagst ligt en het zuidoostelijk gedeelte het hoogst. Dit volgt grosso modo het bestaande reliëf. Het vlak werd op ca. 100 cm aangetroffen onder het maaiveld.

Tijdens het vooronderzoek met ingreep in de bodem zijn enkele antropogene sporen aangetroffen.

In totaal zijn er vijf spoornummers uitgedeeld aan vier verschillende greppels en een kuil. Deze greppels zijn niet in verband te brengen met de grenzen van de huidige kadastrale percelen of perceelsgrenzen zoals zichtbaar op 18de en 19de eeuw historisch kaartmateriaal. Er werden geen vondsten aangetroffen in deze sporen. Gelet op hun vulling en situering onder de Ap2-horizont, kunnen deze sporen vermoedelijk in de pre-middeleeuwse tot middeleeuwse periode geplaatst worden. Enkel S3 betreft een jongere greppel, welke vermoedelijk sub-recent van aard is gezien de overeenkomsten met de bovenste Ap-horizont.

³ VERMEERSCH & VERRIJCKT 2021

⁴ VAN BAAL & VERRIJCKT 2023

Figuur 3: Allesporenkaart (ASK) van het proefsleuvenonderzoek Fase 1 op orthofoto⁵

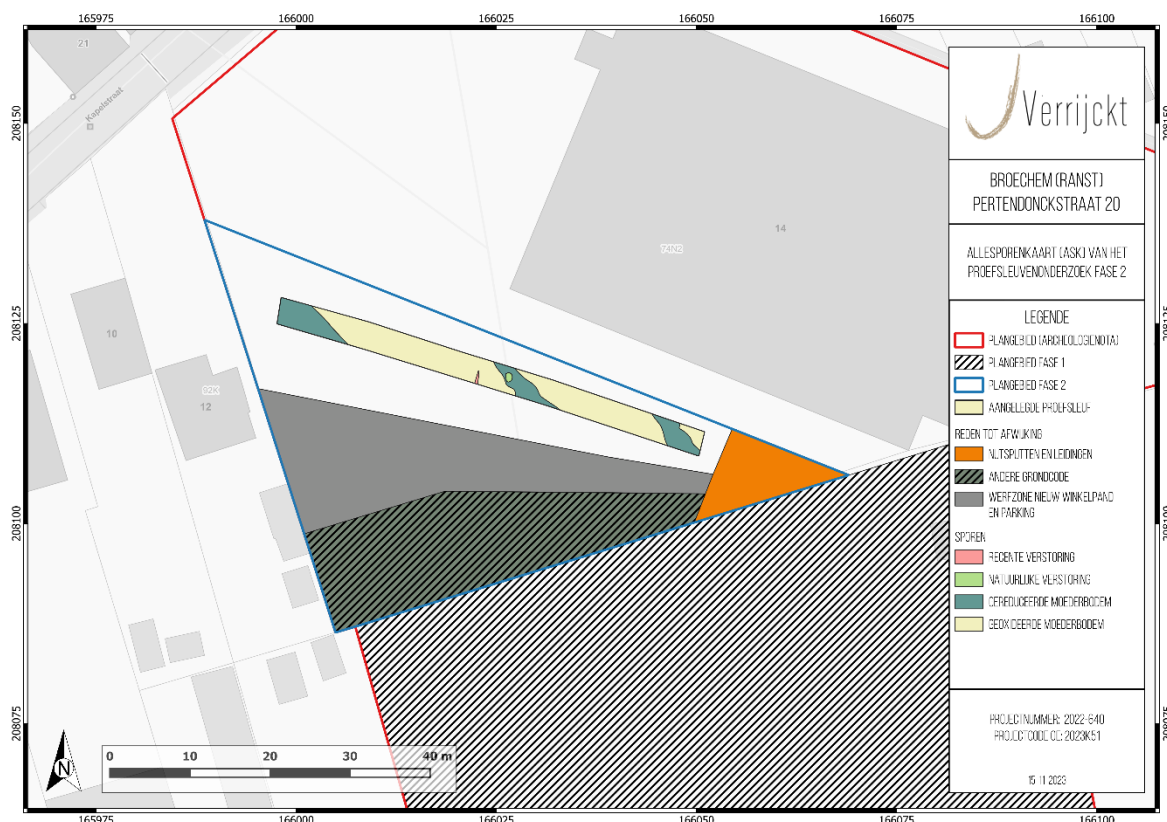
2.2.2 Proefsleuvenonderzoek Fase 2

Tijdens de uitvoering van de tweede fase van het proefsleuvenonderzoek ter hoogte van de Pertendonckstraat nr. 20 te Broechem (Ranst) werden geen archeologisch relevante vondsten, sporen en/of structuren uit eender welke (pre)historische periode aangesneden en/of geregistreerd.

Enige grondsporen binnen de contouren van het plangebied van fase 2 bestaan uitsluitend uit enkele recente verstoringen (waaronder de nivelleringslaag), één wortelkuil en de reductieverschijnselen.

De nivelleringslaag is naar alle waarschijnlijkheid het gevolg van het bouwrijp maken (nivelleren) van de terreinen voor de aanleg van de bestaande parking en winkelpand in de tweede helft van vorige eeuw. De reductieverschijnselen (blauwe verkleuringen) zijn hierbij het gevolg van de aanwezigheid van bovenliggende verharding (parking), waardoor de ondergrond verstikt/reduceert/verkleurd.

⁵ AGIV 2023b

Figuur 4: Allesporenkaart (ASK) van het proefsleuvenonderzoek Fase 2 op orthofoto en GRB-kaart⁶

2.3 Impactbepaling van de geplande werken⁷

De opdrachtgever plant op het terrein nieuwbouw. De nieuwbouw bestaat uit 15 loten voor ééngezinswoningen in het noorden van het plangebied. Deze hebben alle een voetafdruk van 56 m². Voor het overige wordt tussen de gebouwen verharding, tuinen en bomen aangelegd. Voor de verharding wordt zowel asfalt, beton, niet-waterdoorlaatbare klinkers en grasdallen gebruikt.

In het zuiden wordt een nieuw gebouw voor het grootwarenhuis aangelegd met een oppervlakte van ca. 2.500 m². De rest van dit zuidelijke gedeelte wordt verhard en er wordt ook een groenzone aangelegd.

De precieze diepte van de verstoringen is momenteel nog niet bekend. Voor het ganse plangebied kan wel gesteld worden dat verharding doorgaans op een diepte tussen 40 en 50 cm onder het maaiveldniveau (-mv) gelegen is. Indien er funderingen in sleuven zijn aangelegd is de diepte doorgaans 80 tot 100 cm -mv, bij paalfunderingen is dit uiteraard dieper. Alle nutsleidingen zijn wel reeds aanwezig.

⁶ AGIV 2023b; AGIV 2023a

⁷ VERMEERSCH & VERRIJCKT 2021; VAN BAAL & VERRIJCKT 2023

2.4 Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen

Fase 1:

Het proefsleuvenonderzoek te Ranst, Pertendonckstraat 20 Fase 1 leverde geen archeologische relevante sporen op. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat er binnen de contouren van het plangebied van fase 1 geen archeologische site aanwezig is. Aangezien er geen archeologische site aanwezig is, is er geen verder archeologisch onderzoek noodzakelijk. Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek Fase 1 werden reeds gerapporteerd in de nota *“Ranst, Pertendonckstraat 20 – Fase 1”* met projectcode 2023B379 en ID25482. Er werd een advies gegeven om de terreinen behorende tot Fase 1 vrij te geven.⁸

Fase 2:

Tijdens de uitvoering van de tweede fase van het proefsleuvenonderzoek ter hoogte van de Pertendonckstraat nr. 20 te Broechem (Ranst) werden geen archeologisch relevante vondsten, sporen en/of structuren uit eender welke (pre)historische periode aangesneden en/of geregistreerd. Enige grondsporen binnen de contouren van het plangebied van fase 2 bestaan uitsluitend uit enkele recente verstoringen (waaronder de nivelleringslaag), één wortelkuil en de reductieverschijnselen. Aangezien geen archeologische waarden aanwezig zijn, is geen verder archeologisch onderzoek noodzakelijk. Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Er wordt een advies gegeven om de terreinen behorende tot fase 1 vrij te geven. **Fase 3 dient op een later moment uitgevoerd te worden en dit na de sloop van het bestaande winkelpand en resterende parking.**

De resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek binnen deze nota bleken voldoende om het ontbreken van potentieel op kennisvermeerderingen bij verder archeologisch onderzoek te staven. Volgens artikel 5.2. van de Code van Goede Praktijk is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. De archeologienota kan, conform de Code van Goede Praktijk, als volledig beschouwd worden.⁹

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.¹⁰

Fase 3:

Fase 3 dient op een later moment nog onderzocht te worden en dit na de sloop van het winkelpand en resterende parking. Van de 14.805 m² van het totale plangebied dient nog ca. 6.056 m² onderzocht te worden in de derde en laatste fase van het proefsleuvenonderzoek.

⁸ VAN BAAL & VERRIJCKT 2023

⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021

¹⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een gladde graafbak van 1,80 m tot 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart geregistreerd en gewaardeerd. Het dekkingspercentage dient aangevuld te worden met kijkvensters, om zo een goede inschatting te kunnen maken of er een archeologische site binnen zone fase 3 aanwezig is.

Tabel 1: Overzicht van het aantal proefsleuven

OPPERVLAKTE	LENGTE PROEFSLEUVEN	OPPERVLAKTE PROEFSLEUVEN	DEKKINGSPERCENTAGE
6.056 m ²	327M	654 M ²	10,8 %

en selectie van de sporen wordt gecoupeerd, zodat een beantwoording van de onderzoeksvragen mogelijk is. In diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring geplaatst om een evaluatie van de bewaringstoestand en type van spoor mogelijk te maken. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd. Deze profielputten worden door een aardkundige beschreven conform de code goede praktijk.¹¹

Alle sporen worden onderzocht door middel van een metaaldetector. Hierbij wordt geregistreerd welke sporen een signaal geven. Eventuele vondsten die zich aan de oppervlakte bevinden of aan het licht komen tijdens het couperen worden ingezameld.

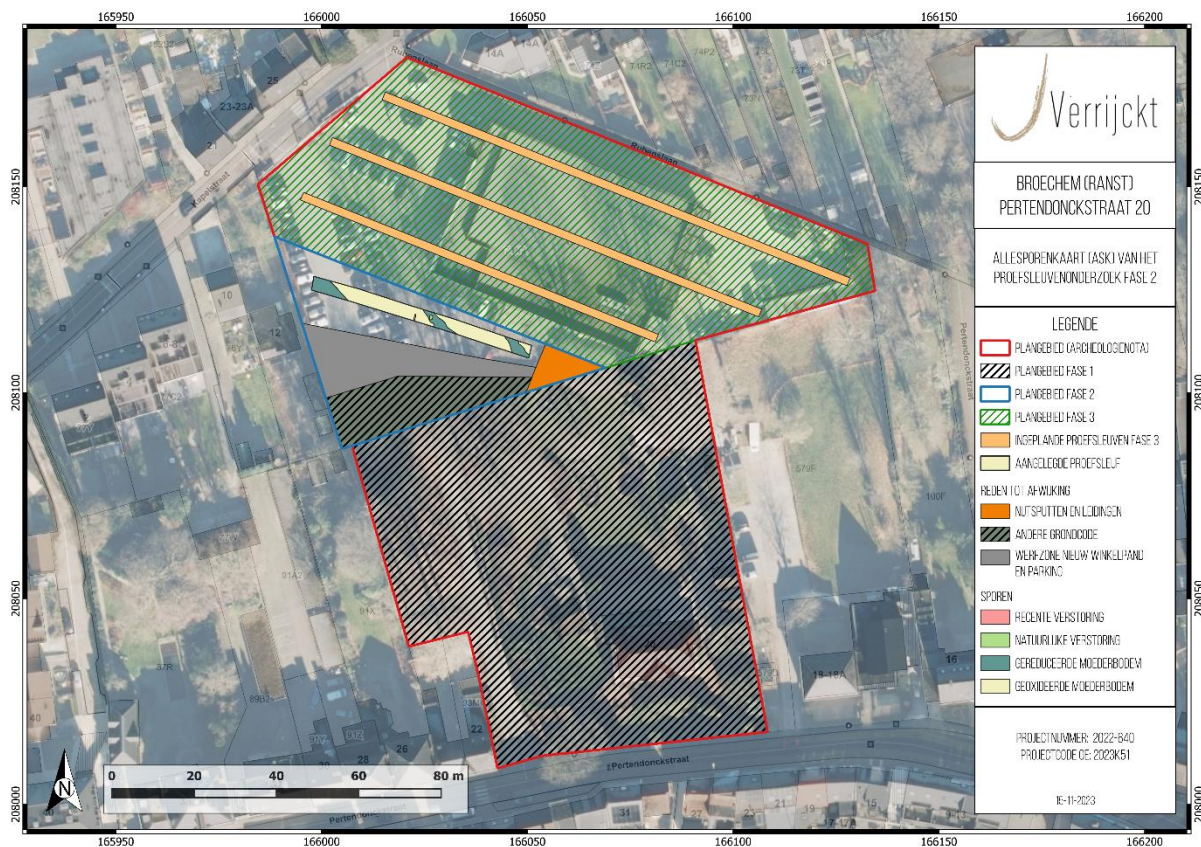
Gelet op de archeologische verwachting is de aanwezigheid van een prehistorische site weinig waarschijnlijk, maar kan nooit worden uitgesloten. Hierdoor dient tijdens de graafwerken aandacht te worden geschonken aan eventuele concentraties van lithische artefacten. Indien er lithische artefacten worden aangetroffen, moet er een inschatting worden gemaakt of het om verspreide, losse vondsten gaat of om concentraties van lithisch materiaal. Steentijd artefacten worden individueel ingemeten, ingezameld en bestudeerd door een specialist.

Na afloop van het proefsleuvenonderzoek worden alle aangelegde sleuven en kijkvensters gedicht. Hierbij mag de graafmachine niet over de aangelegde vlakken rijden. Kwetsbare sporen (bijvoorbeeld graven) worden afgedekt door een doek of plastic en worden op een hoger liggend niveau gemarkeerd (bijvoorbeeld door een houten paaltje). Hierdoor kunnen deze sporen bij een eventueel vervolgonderzoek snel opgespoord worden en gevrijwaard worden van eventuele verstoringen.

De veldwerkleider moet voldoen aan de voorwaarden zoals gesteld in de Code Goede Praktijk. Tevens dient de veldwerkleider te beschikken over 150 dagen veldwerkervaring op landelijke sites in de Kempen.

Het onderzoek is succesvol wanneer een gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aan- of afwezigheid, de aard en omvang van een archeologische site.

¹¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021

Figuur 5: Aangepast sleuvenplan voor Fase 3 van het proefsleuvenonderzoek op orthofoto en GRB-kaart¹²

¹² AGIV 2023b; AGIV 2023a

3 LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	4
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB-kaart)	5
Figuur 3: Allesporenkaart (ASK) van het proefsleuvenonderzoek Fase 1 op orthofoto	7
Figuur 4: Allesporenkaart (ASK) van het proefsleuvenonderzoek Fase 2 op orthofoto en GRB-kaart	8
Figuur 5: Aangepast sleuvenplan voor Fase 3 van het proefsleuvenonderzoek op orthofoto en GRB-kaart...	11

4 LIJST MET TABELLEN

Tabel 1: Overzicht van het aantal proefsleuven	10
--	----

5 BIBLIOGRAFIE

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.

AGIV, 2021a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.

AGIV, 2023a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.

AGIV, 2023b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.

AGIV, 2021b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

VAN BAAL, M. & VERRIJCKT, J., 2023. *Nota Ranst Pertendonckstraat 20 - Fase 1, J. Verrijckt Rapport nr. 1237*, Beerse. Available at: <https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/25482>.

VERMEERSCH, J. & VERRIJCKT, J., 2021. *Archeologienota Ranst Pertendonckstraat 20, J. Verrijckt Rapport nr. 0805*, Beerse. Available at: <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/20466>.